

TOIMINTAKERTOMUS 1997

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO

LIITTOKOKOUS
14.5.1998

YLEISTÄ

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on tasaisesti lisääntynyt 1990-luvun alusta lähtien, vaikkakin vuonna 1993 uudet sijoitukset vähenivät selvästi ja pysyivät vielä seuraavanakin vuonna aiempaa alemmalla tasolla. Viimeisimmät tilastotiedot vuodelta 1996 kuitenkin osoittavat, että kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on viidessä vuodessa lisääntynyt 2 500:lla.

Talouden myönteisestä kehityksestä huolimatta työttömyys säilyi korkeana; erityisen huolestuttavaa oli pitkäaikaistyöttömyyden pysyvyys. Vaikka lapsiperheiden taloudellinen asema onkin keskimäärin parantunut vuodesta 1994, jolloin se oli heikoimmillaan 1990-luvulla, ei kertomusvuonna saavutettu vuosikymmenen alun tasoa. Kuntien mahdollisuudet palveluiden järjestämiseen pysyivät myös edelleen heikkoina; lisäksi palvelutarjonnassa ja –organisoinnissa esiintyi jatkuvasti huomattaviakin alueellisia eroja. Tämä heijastui nimenomaan taloudellisista ja sosiaalista ongelmista kärsivien lapsiperheiden elämään.

Keskustelu vanhusväestön kasvavasta osuudesta tulevaisuuden Suomessa korostaa osaltaan lastensuojelun yhteiskuntapoliittista merkitystä. Aktiiviväestön määrän tulevaisuudessa vähetessä huomattavastikin maa tulee tarvitsemaan jokaisen lapsen ja nuoren aktiivista panosta. Yleisessä keskustelussa onkin korostunut perheen ja lasten merkitys, mutta se ei ole toistaiseksi heijastunut poliittisina toimina esimerkiksi lastensuojelun toimintaedellytysten turvaamiseen. Tätä kuvastanevat osaltaan esimerkiksi lastensuojelun alueverkostojen kautta kerätyt tiedot lasten psyykkisen pahoinvoinnin ja mielenterveysongelmien lisääntymisestä.

Keskusliitossa jatkettiin vuonna 1996 käynnistettyä strategiatyötä, jossa hahmoteltiin sekä lastensuojelun että keskusliiton strategiset ydinalueet niitä kuvaavine perusviesteineen. Tämän jälkeen selvitettiin ns. imago tutkimuksella, millainen kuva lastensuojelusta ja keskusliitosta vallitsee alan keskeisten yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien keskuudessa. Tutkimuksen mukaan yleiskuva lastensuojelusta on melko myönteinen, vaikkakin ristiriitainen. Käytännön lastensuojelutyötä arvostetaan, mutta alan yhteiskunnallisen ja lapsipoliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksiin ei täysin uskota. Selkeimmin kuvaa lastensuojelusta kuitenkin leimaa huostaanotto. Vastaaajien yleiskuva keskusliitosta on erittäin hyvä ja vastaa myös hyvin määriteltyä strategista profiilia.

Osana 60-vuotisjuhlavuottaan keskusliitto käynnistikin lastensuojelua koskevan viestintäkampanjan. Muutenkin kertomusvuonna yhtenä keskeisenä tavoitteena oli lastensuojelun toimintamahdollisuuksien turvaaminen.

Keskusliitto ajoi kertomusvuonnakin voimakkaasti lastensuojelun suurten kustannusten tasaamista. Tasausrahastomallille ei kuitenkaan edelleenkään löytynyt riittävää poliittista kannatusta. Kannanotoissaan keskusliitto asetti tavoitteeksi asian poliittisen ratkaisemisen vuonna 1998.

Suomen itsenäisyyden 80-vuotisjuhlavuoteen liittyen keskusliitto tuotti julkaisun lasten ja nuorten elinoloista ja tulevaisuuden näkökulmista. Julkaisun keskustelunäkökulmiin tiivistetty lyhennelmä jaettiin kansanedustajille eduskunnan juhlaistunnossa.

Keskusliitto oli aktiivisesti mukana eurooppalaisten lapsijärjestöjen hankkeessa lasten oikeuksien kirjaamisesta EU:n perustamissopimukseen ja osallistui laajasti suomalaiseen keskusteluun EU:n sosiaalisesta ulottuvuudesta. Lapsijärjestöjen kampanjan tuloksena unionin perustamissopimukseen saatiin yksi kampanjan tavoitteista: maininta ikään perustuvan syrjinnän kiellosta. – Liiton strategiatyö jatkui kertomusvuoden lopulla käynnistyneellä kansainvälisen toiminnan strategian laadinnalla, jonka tavoitteena on sen strategisen tason mallittaminen, josta toimintaa voidaan johtaa ja priorisoida.

Vuonna 1997 tuli kuluneeksi kymmenen vuotta Sijaishuollon neuvottelukunnan (vuoteen 1993 saakka nimellä Laitoshuollon neuvottelukunta) perustamisesta.

YHTEISTYÖ

Keskusliiton keskeisenä tarkoituksena on yhteistyön edistäminen lastensuojelun alalla järjestöjen ja muiden yhteisöjen sekä niiden ja kuntien sekä valtion viranomaisten kesken. Keskusliiton jäsenenä on lastensuojelujärjestöjä ja kuntia. Liitteenä 1 keskusliiton jäsenyhteisöt. Jäsenistönsä kautta keskusliitto yhdistää kuntien ja järjestöjen osaamisen samoin kuin lastensuojelun eri osa-alueiden tuntemuksen.

Jäsenyhteisöjen valtakunnallinen yhteistyö tapahtuu ennen kaikkea keskusliiton pysyvissä toimikunnissa ja tilapäisissä työryhmissä (liitteet 3 ja 4). Niissä ovat lisäksi edustettuina keskusliiton keskeiset yhteistyötahot.

ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

Keskusliitto on vuodesta 1993 lähtien ollut mukana lastensuojelun alueellisissa verkostoissa. Vuonna 1996 käynnistyi raha-automaattivavustuksella Lastensuojelun alueverkostot –projekti. Projekti päättyi vuoden 1998 lopussa, mutta lastensuojelun alueverkostot jatkavat jo vakiintunutta toimintaansa. Vuoden 1997 lopulla hankkeessa oli mukana yksitoista verkostoa (liite 8). Verkostojen toimintaan osallistuu 120 lastensuojelun alueellista vaikuttajaa ja tekijää niin julkiselta kuin yksityissektoriltakin.

Verkostojen toiminnan lähtökohtana on uusien yhteyksien luominen ja olemassa olevien kontaktien vahvistaminen lastensuojelun eri toimijoiden välillä sekä alueellisten kehittämistarpeiden kartoittaminen. Alueverkostojen toiminta on edistänyt lastensuojelun alueellisten kehittämisohjelmien syntymistä. Verkostot ovat myös kyenneet toimimaan sekä alueellisina että valtakunnallisina lapsipoliittisina vaikuttajina. Verkostojen työskentelyn kehittämiseksi järjestettiin lähes kaikissa niistä verkostokoulutusta.

Lastensuojelun alueverkostot antoivat kertomusvuonna kaksi yhteistä kannanottoa koskien lastensuojelun suurten kustannusten tasausjärjestelmäesitystä ja lasten mielenterveyskysymyksiä. Kesällä 1997 järjestettiin lastensuojelun alueverkostojen ja kansanedustajien keskustelutilaisuus, jossa lastensuojelun alueverkostojen edustajat toivat esille ajankohtaisia alueellisia lastensuojelukysymyksiä.

Alueverkostojen välinen yhteistyö kehittyi merkittävästi myös muulla tavoin. Kolmessa alueverkostossa käynnistyi lastensuojelun barometrihanke. Samoin kolmen alueverkoston ja kouluhenkilöstön yhteistyönä tehtiin kouluille suunnattu, lastensuojelusta kertova esite, jonka avulla pyritään kehittämään lastensuojelun ja koulun välistä yhteistyötä tulevan toimintavuoden aikana.

MUU YHTEISTYÖ

Keskusliiton rooliin kuuluu yhteydenpito valtion viranomaisiin sekä yhteistyö järjestöjen, kuntien ja muiden lastensuojelusta kiinnostuneiden tahojen kanssa. Yhteistyössä keskeistä on lapsinäkökulman esillä pitäminen ja sen puolustaminen. Kertomusvuonna kansanedustajien lapsiryhmä järjestäytyi uudelleen. Keskusliitto osallistuu asiantuntijana ryhmän työskentelyyn. Muuten keskusliitto oli edustettuna liitteessä 5 mainituissa viranomaisten asettamissa elimissä ja muissa yhteisöissä.

TUTKIMUS-, KOKEILU- JA KEHITTÄMISTYÖ

Keskusliitto on lastensuojelun vastuullinen kehittäjä. Keskusliiton tutkimus- ja selvitystyön tarkoituksena on tuottaa ajankohtaista tietoa lasten elinoloista ja lastensuojelun tilasta. Tulevaisuuden rakentajana keskusliitto pyrkii aktiivisesti seuraamaan toimintaympäristönsä muutoksia lastensuojelun uhkien ja mahdollisuuksien havaitsemiseksi ja niistä viestimiseksi. Kokeilu- ja kehittämistyöllä keskusliitto tähtää lastensuojelun ammatillisen laadun parantamiseen ja ajankohtaishankkeiden toteuttamiseen. Kokeilu- ja kehittämistyö toteutetaan pääosin projekteina erillisrahoituksella. Keskusliitto viestii lastensuojelun kehittämistarpeista alan muille toimijoille niiltä osin kuin kehittämistyö ei kuulu liiton toimialueeseen.

ENSITIETO – SAIRAUDEN JA VAMMAISUUDEN KOHTAAMINEN –PROJEKTI

Vuonna 1992 raha-automaattivastuulla käynnistynyt projekti selvittää ensitiedon tarvetta, antamiskäytäntöjä ja ongelmakohtia. Projektin rahoitus päättyi kertomusvuonna. Projektissa on kehitetty koulutus- ja työkäytäntöjä sekä tuotettu ensitietomateriaalia.

Kertomusvuonna valmistuivat suomen- ja ruotsinkieliset neuvolaesitteet ”Ei sen väliä, onko tyttö vai poika, kunhan...” . Lisäksi käynnistettiin opetusvideon ”Lapsi puhuu lapselle” suunnittelua ja käsikirjoittaminen. Video valmistuu vuonna 1998.

Hankkeeseen liittyen yhteistyössä Suomen NOBABin kanssa kartoitettiin kertomusvuonna lasten sairaalahoidon järjestämistä Suomessa. Alustavien tulosten perusteella Suomessa hoidetaan lapsia ja nuoria jatkuvasti myös sairaalan aikuisten osastoilla. Lapsen normaalia kasvua tukevia palveluja – esimerkiksi kouluopetusta, fysio- ja toimintaterapiaa sekä leikkipalveluja – taas on maamme sairaaloissa tarjolla hyvin vaihtelevasti. Tuloksia esiteltiin alan kansainvälisessä konferenssissa Baselissa ja kotimaisessa seminaarissa Sairaalan lapsen hyvä elämä.

Projektin arviointitutkimuksena valmistui käsikirjoitus vanhempien ensitietokokemuksista.

LAPSI ASIAKKAANA –PROJEKTI

Kertomusvuonna käynnistyneen projektin päämääränä on tunnistaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaana olevien lasten ja nuorten tarpeet sekä vastata niihin nykyistä paremmin. Tavoitteena on edistää pitkäaikaissairaiden ja vammaisten lasten hyvinvointia kehittämällä näiden lasten asiakkuusolosuhteita kokonaisvaltaisesti. Projektille on saatu raha-automaattivastusta.

Projekti koostuu kolmesta osahankkeesta, jotka käsittelevät lapsen kokemuksia kirurgisella osastolla, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten lasten sosiaaliturvan kehittämistä sekä neuvolatoiminnan kehittämistä.

Yhteistyössä HYKSin Lasten ja nuorten sairaalan kanssa toteutettavassa osahankkeessa selvitetään ja kehitetään lasten tarpeiden ja kokemusten huomioon ottamista sairaalassa. Kertomusvuonna toteutettiin valtaosa henkilökunnan alkuhaastatteluista. Tähän osahankkeeseen liittyy kaksi julkaisua, joita työstettiin kertomusvuonna. ”Sairaalan lapsen hyvä elämä” –teos koostuu asiantuntija-artikkeleista. ”Lapselta lapselle” –julkaisu puolestaan kertoo lapsille sairaalakokemuksista ja niiden kohtaamisesta.

Sosiaaliturvan kehittämistä koskevassa osahankkeessa valmistui Saara Meurasalon selvitys asiakas- ja viranomaisyhteistyöllä toteutetusta sosiaaliturvapalveluiden kehittämisestä. Alueelliset työryhmät jatkoivat kertomusvuonna aktiivisesti toimintaansa. Yhteistyössä Kelan kanssa laadittiin muistio lapsen pitkäaikaissairauteen ja vammaisuuteen perustuvan toimeentuloturvalainsäädännön selkiyttämistä, yhtenäistämistä ja yksinkertaistamisesta.

LASTEN TAPATURMAKUOLEMIEN TUTKINTAPROJEKTI

Vuonna 1997 käynnistyneen projektin tarkoituksena on lasten kuolemaan johtaneiden tapaturmien tapauskohtaisen tutkinnan avulla kehittää ennaltaehkäisevää työtä ja lapsensa menettäneiden perheiden psykososiaalisia tukitoimia. Kertomusvuonna on luotu hankkeeseen osallistuvien psykologien verkosto ja järjestetty heille koulutusta. Hankkeeseen osallistuville oikeuslääkäreille ja poliiseille on toimitettu tarvittava yhteistyömateriaali. Vuonna 1998 alkaa projektin kenttävaihe, eli selvitetään kaikki 10-14-vuotaiden kuolemaan johtaneet tapaturmat ja haastatellaan perheitä. Hankkeeseen on saatu rahoitusta sosiaali- ja terveysministeriöltä.

MONIKULTTUURISUUS JA LASTENSUOJELUJÄRJESTÖT –PROJEKTI

Raha-automaattivavustuksella vuonna 1996 käynnistyneen projektin päämääränä on auttaa maahanmuuttajalapsia kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja ehkäistä syrjäytymistä sekä puolustaa etnisten vähemmistöjen lasten tasavertaisia oikeuksia. Projektin tavoitteena on kehittää lastensuojelujärjestöjen, viranomaisten ja maahanmuuttajien yhteistyötä samoin kuin tuoda lapsinäkökulmaa maahanmuuttopolitiikkaan ja etnisten vähemmistöjen näkökulmaa lastensuojeluun.

Kertomusvuonna korostui yhteistyömuotojen hakeminen. Keskusliitto oli mukana viranomaisten ja järjestöjen yhteishankkeessa uusien työtapojen löytämiseksi maahanmuuttajaperheiden tueksi. Keskusliiton osuus hankkeessa painottui ennaltaehkäisevän lastensuojelun kehittämiseen. Hankkeeseen ei kuitenkaan saatu EU-rahoitusta, joten keskusliitto pyrki edistämään asiaa järjestämällä projektin yhteistyötahoille koulutuspäivän "Kulttuuriristiriitojen ratkaiseminen ja lapsen oikeuksien toteutuminen maahanmuuttajaperheissä". Keskusliitto on kumppanina myös toisessa kertomusvuonna suunnitellussa EU-hankkeessa, jossa työministeriö kokoaa eri tahoja ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten pakolaislasten edustajajärjestelmän kehittämiseksi. Hanke toteutetaan vuonna 1998.

Monikulttuurisuus oli aiheena myös valtakunnallisilla lastensuojelun sijaishuollon päivillä, eurooppalaisen lastensuojelufoorumin EFCW:n kongressissa Helsingissä sekä saksalaisen lastensuojelujärjestön AGJn vierailulla Suomessa.

SEIKKAILUTURVALLISUUS -PROJEKTI

Vuonna 1995 käynnistyneen projektin tavoitteena on seikkailuliikunta-, luonto- ja retkitoiminnan turvallisuuden parantaminen, tapaturmien ehkäisy ja ohjaajien turvallisuusvalmiuksien kehittäminen. Projektin raha-automaattivavustus päättyi kertomusvuonna.

Kertomusvuonna tuotettiin aineistoa leirikoulutoiminnan sisältöjen ja erityisesti turvallisuuden kehittämiseksi. Seikkailulajien turvakansio ilmestyy päivitettävänä kansiona vuonna 1998. Seikkailukasvatus-lehti ilmestyi kolmena numerona, joiden levikki oli 1 600 kappaletta.

Hankkeen yhtenä tavoitteena on ollut nuorten turvallisuusasenteisiin vaikuttaminen. Seikkailu alkaa korvien välistä –kampanjassa tuotettiin esite, juliste ja postikortti. Niiden jakelua tukivat Vakuutusyhtiöiden keskusliitto ja opetusministeriö. Television tietoisuudessa kannustettiin nuoria pitkäjänteisen lajiharrastuksen piiriin. Tietoisuudessa esiintynyt vuoristokiipeilijä Veikka Gustafsson kiersi kampanjan lähettiläänä kymmenellä paikkakunnalla 50 tilaisuudessa, joihin osallistui noin 10 000 lasta ja nuorta. Seikkailuturvallisuus-projektille avattiin myös omat internet-sivut.

SIJASHUOLLON LAATU -PROJEKTI

Vuonna 1996 käynnistyneen projektin tavoitteena on kodin ulkopuolelle lastensuojelullisin perustein sijoitettujen lasten hyvinvoinnin turvaaminen lisäämällä hoitoyhteisöjen henkilöstön sekä palvelujen käyttäjien ja ylläpitäjien tietoisuutta sijaishuollon laatuun vaikuttavista tekijöistä sekä antamalla välineitä sijaishuoltopalvelujen laadun arviointiin ja kehittämiseen. Laatuprojektia rahoittaa Raha-automaattiyhdistys ja projektin tukena ja arvioijana toimii sijaishuollon neuvottelukunnan alainen laatutyöryhmä.

Kertomusvuonna käynnistettiin 16 kokeiluprojektia erityyppisissä sijaishuollon yksiköissä. Kokeiluprojektien tavoitteena on tuottaa toimivia laatutyökaluja sijaishuollon käyttöön sekä kehittää laadun arviointimenetelmiä. Kokeiluprojektit päättyvät vuoden 1998 keväällä ja niiden tulokset julkaistaan laatuprojektin loppuraportissa.

Valtakunnallisilla sijaishuollon päivillä Imatralla järjestettiin projektin kokemuksia hyödyntävä laatuseminaari. Päiville ilmestyi myös julkaisu "Laadun aakkoset sijaishuollossa". Vuoden 1997 aikana saatiin valmiiksi käsikirjoitukset perhehoitoa ja johtamista käsitteleviin kirjoihin, jotka ilmestyvät vuoden 1998 keväällä. Kertomusvuonna tehtiin myös koulutusta ja työnohjausta koskeva kysely lastensuojelulaitoksille. Kyselytutkimuksen raportti valmistuu vuoden 1998 alussa.

Laatuprojektin toimesta järjestettiin syksyllä 1997 kolme kokemustenvaihtopäivää yksittäisten kokeiluprojektien kesken sekä mini-PRIDE-koulututtilaisuus koulukotien perhekotien vanhemmille ja erityistyöntekijöille. Laatuprojektia on myös esitelty monissa eri tilaisuuksissa.

AVOHUOLLON SELVITYS

Viime vuosina on lastensuojelun avohuollossa otettu käyttöön monia uusia työtapoja. Lastensuojelun avohuollon tilasta, kehittämistoiminnasta samoin kuin avohuollon asiakkaista on kuitenkin käytettävissä

varsin puutteellisia tietoja. Keskusliitto käynnistikin kertomusvuonna selvitystyön lastensuojelun avohuollon tilasta. Selvityksen pohjalta päätetään tarvittavista kehittämistoimenpiteistä osana keskusliiton toimintaa.

LASTEN HYVÄSIKÄYTÖN AMMATILLINEN KOHTAAMINEN

Keskusliitto käynnisti kertomusvuonna selvitystyön, jonka tarkoituksena on tehdä esitys lasten hyväksikäytön tutkimukseen ja hoitoon erikoistuneen moniammatillisen ja -tieteellisen yksikön perustamisesta Suomeen. Yksikön tehtäviin kuuluisi alan tutkimus-, koulutus- ja konsultaatiotoiminta, ja sillä olisi läheinen yhteys alalla toimivaan hoitoyksikköön. Samalla selvitetään mahdollisuudet luoda hyväksikäytettyjen lasten tukiverkosto. Hankkeeseen on saatu raha-automaattivastusta.

KOULUTUS

Keskusliiton koulutustoiminnan tavoitteena on tarjota alan työntekijöille ja luottamushenkilöille ajankohtaista tietoa lapsista ja lastensuojelusta sekä mahdollisuus keskinäiseen tiedon ja kokemusten vaihtoon.

Valtakunnallisten koulutustilaisuuksien merkitys on jatkuvasti suuri. Niiden rinnalle on kuitenkin kehittynyt alueellista koulutustoimintaa, joka liittyy keskusliiton kokeilu- ja kehittämishankkeisiin. Kertomusvuonna tällaista koulutusta järjestettiin erityisesti lastensuojelun alueverkkopaikkakunnilla liittyen toisaalta verkostokoulutukseen ja toisaalta viestintäkoulutukseen. Lisäksi tarve pienimuotoisiin, rajattua aihepiiriä käsitteleviin koulutus- ja keskustelutilaisuuksiin on selvästi lisääntynyt. Osin tätä tarvetta palvelevat keskusliiton neuvottelukuntien kokoukset ja ajankohtaisista aiheista järjestetyt keskustelutilaisuudet. Koulutustoiminta liittyy kaikissa muodoissaan läheisesti keskusliiton muuhun työhön.

Kertomusvuoden merkittävien koulutustilaisuuksien olivat maaliskuussa Imatralla järjestetyt 7. Valtakunnalliset sijaishuollon päivät.

KOULUTUSTILAISUUDET, KUTSUSEMINAARIT JA MUUT TAPAHTUMAT

nimi:

pvm ja paikka:

yhteistyötaho:

osallistujamäärä:

- ◆ "Varjon alta valoon" - seminaari, erilainen lapsi päivähoitossa
11.3. Helsinki
Lähi- ja perushoitajaliitto
250
- ◆ 7. Valtakunnalliset sijaishuollon päivät
18.-20.3.Imatra
Imatran kaupunki
450
- ◆ "Growing up in Europe – Right to Integration" "How Do the Existing European Policies Affect Children and Young People?"
17.-19.4. Helsinki
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
122
- ◆ Lapsi Messut
18.-20.4.
Suomen Nobab - Nobab i Finland, Käpy, Suomen MBD -liitto
- ◆ "When is residential care in the best interests of a child? Residential Care in its Context"
21.5. Helsinki
FICE-International
- ◆ Lastensuojelun alueverkostojen ja kansanedustajien tapaaminen
3.6. Helsinki
35
- ◆ "Vuoropuhelua vauvan kanssa"
29.-30.9. Helsinki
Barnavårdsföreningen i Finland, Ensi- ja turvakotien liitto, MLL, Stakes ja vauvaverkosto
240
- ◆ Sairaalan lapsen hyvä elämä -seminaari
24.10. Helsinki
Suomen Nobab - Nobab i Finland
130
- ◆ "Kulttuuriristiriidat ja lapsen oikeudet maahanmuuttajaperheissä"
5.12. Helsinki
30

LASTENSUOJELUN VIESTINTÄKOULUTUS

- ◆ Paimio, Lappeenranta, Mikkeli, Jyväskylä
Sosiaalityöntekijäin Liitto
osallistujamäärä kaikissa tilaisuuksissa 25

KESKUSLIITON TUKEMA LASTENSUOJELUN ALUEVERKOSTOJEN KOULUTUS

- ◆ Laajalampi-Kattilansilta -alueen kehittämisprojektin suunnittelu- ja koulutustilaisuus
11.2. Mikkeli
- ◆ Verkostokoulutus
9.4. Mikkeli
- ◆ Verkostokoulutus
18.2. Kouvola
- ◆ Verkostokoulutus
7.4. Jyväskylä
- ◆ Lapsen masennuksen tunnistaminen
15.5. Lappeenranta
- ◆ Ala-asteen oppilashuoltotyön kehittäminen eri alojen välisenä yhteistyönä
17.9. Tornio
- ◆ Verkostokoulutus
10.6. Salo
- ◆ Koulujen rooli lastensuojelun verkostotyössä
7.10. Salo
- ◆ Sosiaalityöntekijä moniammatillisen lastensuojelu- ja verkostotyön kouluttajana, konsulttina ja kehittäjänä
16.9. Kuopio
- ◆ Innovatiivisuutta ja voimavaroja lastensuojelutyöhön moniammatillisesta verkostotyöstä
14.10. Kuopio
- ◆ Moniammatillisen lastensuojeluverkoston käytäntö – organisointi, odotukset, toteutuminen
25.11. Kuopio
- ◆ Verkostoitumisen perusteet
27.9. Kouvola
- ◆ Verkostotyöskentelyn kehittämistilaisuus
10.11. Kotka
- ◆ Perustietoa perheväkivallasta
12.9. Joensuu
- ◆ Perustietoa traumasta
26.9. Joensuu
- ◆ Juridiikan ja sosiaalityön näkemykset lastensuojelusta
1.10. Rovaniemi

KANNANOTOT JA VAIKUTTAJATOIMINTA

Yhteiskuntapoliittisena vaikuttajana keskusliiton tehtävänä on puolustaa lasten, lapsiperheiden ja lastensuojelun etua. Edunvalvonta merkitsee lapsinäkökulman esillä pitämistä yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa.

Kertomusvuonna keskeiset kannanotot ja vaikuttajatoiminta liittyivät lastensuojelun tasausrahastoon ja lasten huomioon ottamiseen uudistettaessa EU:n perussopimusta.

Lastensuojelun tasausrahastoesitys on sisällytetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjettivalmisteluihin, mutta kaatunut budjettineuvotteluissa. Kertomusvuonna keskusliitto keskittyi vaikuttajatoiminnassaan hakemaan poliittista hyväksyntää ajatukselle. Julkisessa keskustelussa oli esillä valtakunnallisen lapsiasiamiehen viran perustaminen Suomeen. Keskustelun laajentamiseksi ja uusiksi avauksiksi toiminnanjohtaja Mauri Upanne ja pääsihteeri Jaakko Itälä laativat muistion Lapsi näkyväksi valtionhallinnossa.

Eurooppalaiset lastensuojelujärjestöt kampanjoivat vuodesta 1996 lasten aseman ja oikeuksien vahvistamiseksi Euroopan Unionissa. Maastrichtin sopimukseen sisältyy yksi järjestöjen tavoitteista – maininta ikään perustuvan syrjinnän kiellosta.

KESKUSLIITON LAUSUNNOT JA KANNANOTOT

LAUSUNNOT

pvm ja vastaanottaja:

- ◆ Maahanmuutto- ja pakolaispoliittinen toimikunta: Hallittu maahanmuutto ja tehokas kotoutuminen
27.2. sisäasiainministeriö
- ◆ Hallituksen esitys lapsen elatusavun perintää koskevan lainsäädännön uudistamiseksi
21.8. oikeusministeriö
- ◆ Vammaistyöryhmä '96:n muistio
21.8. sosiaali- ja terveysministeriö
- ◆ Lähihoitajakoulutuksen käynnistysvaihetta käsittelevä arviointiraportti
23.9. opetushallitus
- ◆ Lastensuojelun kustannuksia, palvelutasoa, henkilöstörakennetta ja -mitoitusta koskeva selvitys
10.12. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto
- ◆ Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi hedelmöityshoitoja koskevaksi lainsäädännöksi
10.12. oikeusministeriö
- ◆ Suomen ihmisoikeuspoliittisen linja-asiakirjan valmistelu
16.12. ulkoasiainministeriö

KANNANOTOT

pvm ja vastaanottaja:

- ◆ Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden perheen yhdistämisen vauhdittaminen
10.12. sisäministeri

TOIMISTON KOMMENTIT

pvm ja vastaanottaja:

- ◆ Kommentti LIEN 97 -ohjelmasta liittyen EU:n Phare-hallintokomitean kokoukseen
29.4. ulkoasiainministeriö
- ◆ Keskusliiton ja Sosiaaliturvan Keskusliiton kommentti Hollannin HVK-sopimusluonnokseen sisältyvästä syrjintäkieltoartikkelista
29.4. pääministeri Paavo Lipponen, EU-ministerivaliokunta, eduskunnan suuri valiokunta
- ◆ Lastensuojelun suurten kustannusten tasausjärjestelmän toteuttaminen -kirjelmä yhdessä alueverkostojen kanssa
27.11. eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta, valtiovarainvaliokunta

KUULEMISET

pvm ja kutsuja:

Keskusliiton edustaja:

- ◆ Pohjolan lähialueiden lasten tilanne
20.5. Pohjoismaiden neuvoston työryhmä
Martti Kemppainen
- ◆ Lapselle paikka valtiossa - valtio lapsen asialle -muistio
7.10. eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sosiaali- ja työjaosto
Auli Paavola
- ◆ Suomen ihmisoikeuspoliittisen linja-asiakirjan valmistelu
16.12. ulkoasiainministeriö
Merja Launis, Annamajja Puonti-Ansio

VIESTINTÄ JA TIEDOTUS

Lastensuojelun Keskusliiton viestinnän yhtenä keskeisenä tavoitteena on tukea ja edistää alan sekä keskusliiton profiloitumista vastaamaan nykyistä paremmin strategisia tavoitekuviaan. Alan viestinnän onnistumisen kannalta on tärkeää seurata yhteiskunnan sekä ympäristön asenteita ja arvoja sekä niiden muutoksia, jotta muutoksiin pystyttäisiin reagoimaan herkästi ja oma-aloitteisesti. Viestinnän periaatteiksi on viestintäsuunnitelmassa määritelty avoimuus, nopeus, oma-aloitteisuus, vastaanottajalähtöisyys sekä vuorovaikutus.

IMAGO-TUTKIMUS

Keskusliitto käynnisti vuonna 1996 laajan strategiatyön, jonka aikana hahmotettiin sekä lastensuojelun että Lastensuojelun Keskusliiton toiminnan strategiset ydinalueet niitä kuvaavine perusviesteineen. Syntyneiden tavoitekuviin ja todellisuuden vastaavuutta kartoitettiin laajalla tutkimuksella, jonka kohderyminä olivat keskusliiton jäsenyhteisöt ja keskeiset sidosryhmät.

YLEISKUVA LASTENSUOJELUSTA

Kaikkien vastaajien yleiskuva lastensuojelusta on melko hyvä, vaikkakin ristiriitainen. Suomalaista lastensuojelua pidetään *lapsipoliittisena vaikuttajana (70%) yhteistyön tekijänä ja asiantuntijana (90%) sekä lapsen edun turvaajana ja perheen tukijana (90%)*. Selkeimmin kuvaa alasta leimaa kuitenkin huostaanotto, sillä em. väittämien ohi nousi väite *ottaa tarvittaessa lapsen huostaan ja järjestää hoidon oman kodin ulkopuolella*.

Operatiivista toimintaa kuvaavien perusviestien vastaavuus tavoitekuvaan on hyvä eli vastaajat arvostavat käytännön lastensuojelutyötä. Ominaisuuksiltaan suomalaista lastensuojelua pidetään ennenkaikkea vastuullisena, asiantuntevana, oikeudenmukaisena ja yhteistyökykyisenä. Sen sijaan sen avoimuudesta ja joustavuudesta eivät kaikki vastaajat ole vakuuttuneita.

YLEISKUVA LASTENSUOJELUN KESKUSLIITOSTA

Tutkimuksen toisessa osassa kartoitettiin vastaajien mielikuvia ja suhtautumista keskusliittoon.

Kaikkien vastaajien yleiskuva Lastensuojelun Keskusliitosta on tutkimuksen mukaan erittäin hyvä ja vastaa hyvin liiton määrittelemää tavoitekuva. Liiton toiminta-ajatuksen kiteyttävä viesti *lapsen puolestapuhuja* saa vastaajien varauksettoman kannatuksen samoin kuin viesti *lastensuojelun puolestapuhuja*. Lastensuojelun Keskusliiton katsotaan olevan myös *yhteiskuntapoliittinen vaikuttaja, voimien kokoaja ja vastuullinen kehittäjä*. Vastaajat tuntevat keskusliiton erityisesti lastensuojelualan kehittäjänä ja koulutusorganisaationa.

Sen sijaan vastaajat epäilivät hieman liiton kykyä tarttua asioihin nopeasti ja sen mahdollisuuksia vaikuttaa kuntien toimintaan lapsen eduksi.

Vastaajien mielestä liittoa kuvaavat parhaiten ominaisuudet asiantunteva, ammattitaitoinen, yhteistyökykyinen ja perinteikäs. Poliittinen sitoutumattomuus jakoi vastaajat selvästi kahtia ns. sisäpiirin pitäessä keskusliittoa sitoutumattomana ja ulkopiirin poliittisesti sitoutuneena.

Tutkimuksen avulla haluttiin selvittää, millainen kuva lastensuojelusta vallitsee toisaalta alalla työskentelevien ja toisaalta sen tärkeiden yhteistyökumppaneiden keskuudessa. Vuonna 1996 teetetyn lehdistöseurantatutkimuksen avulla puolestaan selvitettiin sitä, millainen kuva lastensuojelusta ja sen toimijoista välittyy sanoma- ja aikakauslehtikirjoittelussa. Tutkimukset antoivat selkeän käsityksen siitä, millainen kuva lastensuojelusta vallitsee. Tutkimukset ovat myös toimineet tärkeänä lähtökohtana muun muassa käynnistettäessä kertomusvuonna lastensuojelun viestintäkoulutusten sarjaa. Tutkimusta ja sen tuloksia on esitelty kotimaisissa ja kansainvälisissä tilaisuuksissa. Erityisesti kiinnostusta on herättänyt lastensuojelun imago-selvitys, joka nyt tehtiin ensimmäistä kertaa. Tutkimukset toimivat myös tiedollisena pohjana lastensuojelun Perusviestit-kampanjalle, joka käynnistyy koko laajuudessaan vuonna 1998, mikäli siihen saadaan jatkorahoitusta. Tutkimukset olivat osa Lastensuojelun Keskusliiton 60-vuotisjuhlavuotta

LASTENSUOJELUN VIESTINTÄKOULUTUS

Kertomusvuonna käynnistyi lastensuojelun kaksivuotinen viestintäkoulutushanke rahoitettuna automaattivastuun turvin osana Perusviestit-hanketta. Koulutuksen tavoitteena on antaa alalla työskenteleville perustiedot ja -taidot viestinnästä työyhteisön voimavarana, sidosryhmäviestinnästä ja

yhteistyöstä tiedotusvälineiden kanssa. Viimeksi mainittu tehtäväalue on lastensuojelussa koettu erittäin tärkeänä joskin ongelmallisena työskentelänä. Palautteen perusteella kaksipäiväistä koulutusta on pidetty erittäin tarpeellisena ja on toivottu mahdollisuutta myös syventävään koulutukseen. Lastensuojelun viestintäkoulutusta järjestettiin kertomusvuonna neljällä lastensuojelun alueverkostopaikkakunnalla yhteistyössä Sosiaalityöntekijäin liiton kanssa. Hanke jatkuu vuonna 1998.

MUU VIESTINTÄ JA TIEDOTUS

Vapaamuotoista yhteydenpitoa toimittajiin jatkettiin päämääränä ajankohtaisista kysymyksistä viestiminen ja juttuaiheiden välittäminen keskusliiton intressipiiriin kuuluvista aihealueista.

Tiedotustilaisuuksia järjestettiin muun muassa Euroopan lastensuojelufoorumin EFCW:n konferenssin yhteydessä Helsingissä, Valtakunnallisten sijaishuoltopäivien yhteydessä Imatralla ja Maailman mielenterveyspäivänä lokakuussa, jolloin erityisteemana oli lasten mielenterveys. Paljon huomiota tiedotusvälineissä sai toiminnanjohtaja Mauri Upanteen ja pääsihteeri Jaakko Itälän muistio *Lapsi näkyväksi valtionhallinnossa*. Tiedotusvälineiden käyttöön toimitettiin myös kiertoartikkeli lastensuojelun tasausrahastosta. Lisäksi tiedotettiin liiton kannanotoista, lausunnoista ja koulutustilaisuuksista.

Osana keskusliiton 60-vuotisjuhlavuoden viettoa modernisoitiin liiton logo; prosessin yhteydessä työstettiin liitolle myös graafinen ohjeisto vahvistamaan järjestön visuaalista identiteettiä.

PIENESTÄ PITÄEN -RADIO-OHJELMA

Vuonna 1996 raha-automaattivastuksen turvin käynnistynyt Pienestä pitäen –ohjelma lapsista aikuisille jatkui kertomusvuonna tiistaisin. Ohjelman käyttöön saatiin myös joitakin pidempiä lähetyksiä sekä suoria radioiltoja. Ohjelma tavoitti vuosien 1996 ja 1997 aikana keskimäärin 165 000 kuulijaa/lähetys. Kuuntelijamäärä laski hieman vuoden 1997 aikana, mikä oli kehitys koko Radio Suomen kanavalla.

Vuonna 1997 tehdyn kuuntelijatutkimuksen mukaan yleisön arviot ohjelmista olivat pääsääntöisesti myönteisiä. Niitä pidettiin asiallisina ja aiheita kiinnostavina. Ohjelmissa käsitellyt asiat koettiin tutkimuksen mukaan niin tärkeiksi, että niille toivottiin nykyistä enemmän aikaa ja kanavia.

Ohjelman tavoitteena oli tehdä lapsia ja nuoria näkyväksi yhteiskunnassa ja antaa tilaa myös heidän mielipiteilleen. Tavoite näyttää kuulijatutkimuksen mukaan toteutuneen. Pettymyksen sen sijaan aiheutti Radio Suomen yllättävä päätös lopettaa ohjelman tuottaminen omalla kustannuksellaan, mikä oli alun perin hankkeen yksi tavoite.

VUONNA 1997 ILMESTYNEET JULKAISUT JA MUU TIEDOTUSMATERIAALI

- ◆ Minulla on aikaa. Näkökulmia lasten ja nuorten tulevaisuuteen –julkaisu
- ◆ Minulla on aikaa. Näkökulmia lasten ja nuorten tulevaisuuteen. Tiivistelmä julkaisusta
- ◆ Martti Kemppainen ja Galina Grigorjeva (toim.): "Yhteistuumin lapsen hyväksi 3-4". Lohusalussa 1996 ja Segezhasissa 1997 pidettyjen suomalais-karjalais-virolaisen lastensuojelun asiantuntijatapaamisten aineistoa
- ◆ Laadun aakkoset sijaishuollossa. Johdatus sijaishuollon laatuajatteluun –julkaisu
- ◆ Sijaishuollon bibliografia. Kirjallisuutta lastensuojelun huostaanotoista sekä perhe- ja laitoshoidosta vuosilta 1991-1996
- ◆ The Rights of the Child in Europe –raportti EFCW:n konferenssista Helsingissä
- ◆ Leirikoulun opas – julkaisu
- ◆ Seikkailu alkaa korvien välillä –yleisjulistite, tapahtumajuliste ja postikortti
- ◆ OMEP's 22nd World Congress and 50th Anniversary. The child's right to care, play and education. Copenhagen, Denmark, August 13-16, 1998 –juliste, postikortti, kirjepaperi ja –kuori
- ◆ Lastensuojelun ja Lastensuojelun Keskusliiton imago –tutkimusreferaatti (moniste)
- ◆ Lastensuojelun alueverkostot –esite
- ◆ Seikkailu alkaa korvien välillä –TV-tietoisku
- ◆ TV-tietoisku rullaluistelun vaaroista
- ◆ YTRYn esite
- ◆ "Ei sen väliä, onko tyttö vai poika, kunhan...", "Flicka eller pojke, det gör det samma, om bara..." Ytryn neuvolaesite
- ◆ Saara Meurasalo: "Yhteistyön avulla parempaan palveluun ja sosiaaliturvaan"
- ◆ Vanhempien mukanaolo valmistettaessa lasta nukkutukseen -video/tekstitys

LAPSEN MAAILMA -LEHTI

Lapsen Maailma on erikoisaikakauslehti lapsityön kaikille sektoreille: lastensuojelutyöhön ja muuhun lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävään sosiaalityöhön, päivähoitoon, kouluun, terveydenhuoltoon, nuorisotyöhön ja seurakuntiin. Lehden lukijoita ovat myös lasten ja nuorten vanhemmat. Tavoitteena on välittää ajankohtaista tietoa lapsista ja lasten kasvatuksesta sekä tehdä tunnetuksi lastensuojelua.

Lehdessä on esitelty lasten parissa tehtävää työtä. Eri alojen asiantuntijoiden kautta on haluttu tukea lasten vanhempia erilaisissa kasvatuskysymyksissä ja elämäntilanteissa. Entisestään on lisätty artikkeleita, joissa konkreettisin esimerkein kuvataan lapsiperheiden arkea. Tavoitteena on tarjota näkökulmia ongelmien ennaltaehkäisyyn ja rohkaista vanhempia luottamaan omiin kykyihinsä kasvattajina ja toisaalta hakemaan apua tarvittaessa.

Lastensuojelullisia teemoja on käsitelty laajemmin kahdessa numerossa liittyen Imatralla maaliskuussa pidettyihin valtakunnallisiin sijaishuollon päiviin. Lastensuojelun historiaa ja Lapsen Maailmassa vuosikymmenten kuluessa esillä olleita aiheita käsiteltiin Lastensuojelun Keskusliitto 60 vuotta – teemanumerossa marraskuussa.

Keskusliiton projekteista Lapsen Maailmassa esiteltiin toukokuussa alueverkostoja ja joulukuussa monikulttuurisuutta. Pitkin vuotta on kirjoitettu myös sairaiden ja vammaisten lasten asioista. Kansainväliset aiheet ovat olleet esillä mm. huhtikuussa pidetyn Euroopan Lastensuojelufoorumin konferenssin raportoinnin muodossa. Pääkirjoituksissa on puututtu ajankohtaisiin aiheisiin kuten lapsikaappauksiin, päivähoitokysymyksiin ja pakolaislasten asemaan. Pääkirjoituksissa on myös linjattu lapsen etua ja lapsen asemaa erityisen suojelun ja huolenpidon kohteena.

Lehden kokonaissivumäärän kehitys

<u>vuosi</u>	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
sivumäärä	528	564	572	580

Lapsen Maailman puhelinmyynti jatkui kertomusvuonna, jolloin myös puhelinmyyntiyritystä vaihdettiin ja haettiin uutta myyntikonseptia. Tässä tilanteessa lehden levikki putosi huomattavasti edellisvuodesta. Myöskään ilmoitusmyynti ei vastannut sille asetettuja tavoitteita.

Lehden levikki

<u>vuosi</u>	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
levikki	30 000	35 000	34 000	25 000

KIRJASTO JA TIETOPALVELU

Kirjaston ja tietopalvelun tavoitteena on tarjota lastensuojelua sekä lasta ja perhettä käsittelevää tietoa kattavasti ja ajantasaisesti. Kirjasto pyrkii palvelemaan ennen muuta keskusliiton jäsenistön edustajia, mutta myös muita tiedontarvitsijoita.

Kirjaston ja tietopalvelun kehittämisessä uudistettiin kertomusvuonna kirjaston tietokantaohjelma. Tämä oli välttämätöntä sikäläkin, että vanha kirjasto-ohjelma ei toiminut kunnolla keskusliiton sisäisessä verkossa. Käyttöön hankittiin PrettyLib+ -kirjastojärjestelmä, jonka sisäänajo tosin jäi vuoden 1998 puolelle.

Keskusliiton sisäisen atk-verkon luomisen yhteydessä jouduttiin talon ulkoisten yhteyksien rakentelua odottelemaan. Tämä haittasi jonkin verran myös tietopalvelun toimintaa, sillä yhteyksiä rakennettaessa ei kirjastosta ollut mahdollisuutta olla yhteydessä ulkopuolisiin tiedostoihin.

Kirjaston käyttöluvissa voi havaita lainojen osalta ilahduttavaa kasvua, tiedonhaut sen sijaan ovat laskussa.

Kirjaston ja tietopalvelun käyttölukuja

<u>vuosi</u>	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
lainat	2263	2322	1992	2796
tiedonhaut	295	391	379	320

Valtakunnallisille sijaishuollon päiville tehtiin bibliografia, johon koottiin uutta kotimaista aineistoa.

Ongelmallisinta oli uuden aineiston käsitteleminen: kirjastossa on paljon käyttöön ottamatonta uutta aineistoa. Tämä johtui osittain siitä, että odotettiin uutta kirjastojärjestelmää ja sen toimintakuntoon saamista.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Keskusliiton kansainvälisen toiminnan tarkoituksena on seurata alan kansainvälistä kehitystä ja välittää siitä tietoa Suomeen sekä tietoa Suomen lastensuojelusta muihin maihin. Keskeistä on myös YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen tunnetuksi tekeminen ja sen toteutumisen seuranta.

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Keskusliiton kansainvälisessä yhteistyössä on keskeisellä sijalla osallistuminen sellaisten alan kansainvälisten järjestöjen työhön, joiden toiminta liittyy keskusliiton keskeisiin toiminta-alueisiin. Sijaishuollon kansainvälinen yhteistyö toteutuu pääosin alan maailmanjärjestöjen FICE:n ja IFCO:n puitteissa. Sijaishuollon neuvottelukunta on Suomen FICE-toimikunta. Varhaiskasvatuksen kansainvälisiä yhteyksiä hoidetaan OMEP-järjestön välityksellä. Varhaiskasvatuksen yhteistyötoimikunta on Suomen OMEP-toimikunta. Keskusliiton kansainväliset yhteydet ilmenevät liitteestä 6.

Keskusliiton toimihenkilöillä on luottamustehtäviä alan kansainvälisissä ja eurooppalaisissa järjestöissä. Keskusliiton edustajat - sekä toimihenkilöt että luottamushenkilöt - osallistuivat kertomusvuonna järjestöjen kokouksiin ja konferensseihin.

KANSAINVÄLINEN SIIJAISHUOLLON SEMINAARI

Kertomusvuonna järjestettiin Helsingissä FICE:n liittoneuvoston kokous, johon osallistui 45 henkilöä 21 maasta ja kaksi tarkkailijaa. Kokouksen yhteydessä järjestettiin myös kansainvälinen sijaishuollon seminaari, johon osallistui kaikkiaan 60 henkeä. Lisäksi FICE:n liittoneuvoston jäsenet toimivat kouluttajina sijaishuollon yksiköissä ja sosiaalialan oppilaitoksissa järjestetyissä tilaisuuksissa.

Keskusliitto on mukana pohjoismaisena yhteistyönä toteutettavan OMEPin maailmankongressin 1998 järjestelyissä.

EUROOPPALAINEN YHTEISTYÖ

Eurooppalaisella tasolla keskusliitto on tiiviissä yhteistyössä Euroopan lastensuojelufoorumin EFCW:n kanssa. Eurooppalaisessa yhteistyössä korostuu edunvalvonta ja tiedonvaihto. Lasten asemaan vaikuttavia EU:n päätöksiä seurataan tiiviisti, samoin Euroopan Neuvoston lapsipolitiikkaa.

Kertomusvuonna käynnistettiin elokuussa 1998 Unkarissa järjestettävän IFCO:n Euroopan alueen konferenssin valmistelut yhteistyössä Perhehoitoliiton ja Pelastakaa Lapset ry:n sekä hollantilaisten ja unkarilaisten järjestöjen kanssa.

LASTEN OIKEUDET EUROOPASSA -KONFERENSSI

Lastensuojelun Keskusliitto ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto järjestivät huhtikuussa Helsingissä Euroopan Lastensuojelufoorumin EFCW:n (European Forum for Child Welfare) yleiskokouksen ja konferenssin.

Konferenssissa tarkasteltiin poliittisten toimien vaikutuksia lasten ja nuorten elämään Euroopassa. Samalla konferenssi oli osa laajempaa keskustelua lasten ja nuorten asemasta Euroopan Unionissa liittyen lastensuojelujärjestöjen HVK-kampanjaan. Konferenssi avasi Rouva Eeva Ahtisaari.

Konferenssi kokosi yhteen Euroopan Neuvoston, EU-komission ja EU-parlamentin sekä kansainvälisten että kansallisten järjestöjen edustajia. Tilaisuuden avulla edistettiin yhteistyötä ja tiedonvaihtoa eurooppalaisten instituutioiden ja kansalaisjärjestöjen välillä sekä tehtiin niiden toimintaperiaatteita ja työskentelytapoja tunnetuksi. Konferenssin seitsemän työryhmää sisälsivät aiheita – esimerkiksi päihteiden käyttö, lasten kansanterveyskysymykset, työttömyys ja mediajulkisuus - joita ei aiemmin ole käsitelty Euroopan Lastensuojelufoorumin (EFCW) konferensseissa. Tällä tavoin kyettiin laajentamaan näkemystä lasten oikeuksista ja korostamaan integraation ja ennaltaehkäisevien toimien merkitystä lastensuojelussa. Nämä teemat olivat tärkeitä myös koko Euroopan kannalta, eivätkä ainoastaan EU-maissa. Konferenssin työryhmät laativat toimenpide-ehdotuksia kustakin aiheesta.

LASTENSUOJELUJÄRJESTÖJEN HVK-KAMPANJA

Keskusliitto on toiminut suomalaisena yhteistyötahona EFCW:n ja muiden eurooppalaisten lapsijärjestöjen yhteistyöfoorumien EURONETin hankkeessa, jonka tavoitteena on EU:n toimivallan laajentaminen koskemaan myös lapsia. Kampanjan tuloksena Unionin perustamissopimukseen saatiin yksi hankkeen tavoitteista: maininta ikään perustuvan syrjinnän kiellosta. Lapsista on myös selkeä

maininta uuden perustamissopimuksen artiklassa K.1. Artikla mahdollistaa yhteistyön lisäämisen jäsenvaltioiden poliisi- ja oikeusviranomaisten välillä lapsiin kohdistuvien rikosten torjumisessa.

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

27.-30.8. Helsingborgissa Ruotsissa järjestetty pohjoismainen lastensuojelukongressi De ungas livskraft - Nordens framtid kokosi noin 700 osanottajaa (joista suomalaisia 41). Keskusliitto vastasi kongressin suomalaisen ohjelmaosuuden järjestelyistä ja osallistui suunnitteluryhmän työskentelyyn. Keskusliitto toimitti myös Suomen osuuden konferenssin yhteydessä tuotettuun julkaisuun pohjoismaiden lastensuojelusta..

Pohjoismaisia lastensuojelun laitoshuollon päiviä suunnitteleva Nordisk kommittee kokoontui Suomessa 19.-21.9.

LÄHIALUEYHTEISTYÖ

Marraskuussa 1996 esitetyn MTV3:n sunnuntairaportin vaikutuksesta käynnistyi Venäjän vammaisten lasten avustusprojekti, jossa Keskusliitto toimi organisaattorina ja koordinaattorina. Projekti toteutettiin yhteistyössä Pelastakaa Lapset ry:n, Nuorten Ystävät ry:n ja Kotkan luterilaisen seurakunnan kanssa. Projekti saatiin Keskusliiton osalta päätökseen maaliskuussa 1997. Sunnuntairaportissa esitettiin maaliskuussa avustusten perillemenosta kertova reportaasi.

Kertomusvuonna järjestettiin 4. suomalais-karjalais-virolainen lastensuojelun asiantuntijatapaaminen Segezhassa, Karjalan tasavallassa. Seminaarin teemana oli lastensuojelun kehittäminen paikallistasolla. Seminaariin osallistui noin 50 henkilöä. Lisäksi tapaamiseen liittyi tutustumiskäyntejä Segezhan lastensuojelupalveluihin sekä Petroskoissa yhdessä tiedotusvälineiden edustajien kanssa pidetty pyöreän pöydän keskustelu "Lastensuojelu ja julkisuus".

Vuoden 1997 alussa käynnistyi Segezhan alueen lastensuojeluprojekti, jossa Keskusliitto toimii projektin suomalaisen tukiryhmän koordinaattorina ja projektin konsulttina. Projekti liittyy suomalais-karjalaiseen lastensuojelun valtakunnalliseen yhteistyöhön, johon niveltyy myös vuosittain järjestettävä suomalais-karjalais-virolainen lastensuojelun asiantuntijatapaaminen. Projektiin on saatu avustusta Ulkoasiainministeriöltä.

VIRON LASTENSUOJELUN KOULUTUSPROJEKTI

Huhtikuussa 1997 käynnistyi Viron lastensuojelun koulutusprojekti, johon vuonna 1996 myönnettiin EU-rahoitusta kansalaisjärjestöjen LIEN-yhteistyöohjelmasta. Projektin tavoitteena on kehittää lastensuojelun asiantuntemusta Virossa. Projektin puitteissa on paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa järjestetty useita koulutustilaisuuksia eri puolilla Viroa. Kokemukset yhteistyöstä ovat olleet hyviä. Projektin eri osiot ovat saaneet hyvän vastaanoton ja koulutustilaisuudet saneet huomiota paikallisissa tiedotusvälineissä. Projektiin kuuluvassa verkostokoulutuksessa on käytetty hyväksi myös keskusliiton alueverkostot – projektin yhteistyökumppaneita ja kokemuksia.

Projektin ensimmäinen väliraportti toimitettiin EU-komissiolle marraskuun lopussa. Lastensuojelun Keskusliiton koordinoimassa projektissa ovat mukana Viron Lastensuojeluliitto, Viron Lastenrahasto ja Narvan kaupunki; Suomesta Pienperheyhdistys, Paasikiven Nuorisokylä ja Helsingin Lastensuojelijat.

KAHDENVÄLINEN ASiantuntijAVAIHTO

Asiantuntijaryhmien vaihto on merkittävä osa keskusliiton kansainvälistä toimintaa. Keskusliitto vastaanottaa vuosittain useita ulkomaisia asiantuntijaryhmiä ja yksittäisiä vieraita, joita perehdytetään Suomen lastensuojeluun ja joille järjestetään tutustumiskäyntejä alan yksikköihin ja järjestöihin eri puolilla maata. Vastaavasti keskusliitto järjestää asiantuntijaryhmien matkoja muihin maihin.

Kertomusvuonna tällaista asiantuntijaryhmien vaihtoa tapahtui erityisesti sijaishuollon puitteissa. Lisäksi monivuotisen yhteistyön jatkumona Suomessa vieraili saksalaisen AGJ-järjestön valtuuskunta.

JÄSENISTÖ JA HALLINTO

Vuoden 1997 päättyessä keskusliiton jäsenenä oli 80 järjestöä ja 32 kuntaa. Jäsenluettelo liitteenä 1.

Keskusliiton ylin päättävä elin on liittokokous, johon kullakin jäsenyhteisöllä on oikeus lähettää yksi edustaja. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kevätilittokokouksessa käsiteltiin keskusliiton

imagotutkimusta ja viestintästrategiaa. Syysliittokokouksen yhteydessä juhlistettiin keskusliiton perustamisen 60-vuotisjuhlapäivää.

Hallitus valitsee vuosittain keskuudestaan työvaliokunnan ja asettaa pysyvät toimikunnat. Tilapäisiä työryhmiä asettavat sekä hallitus että työvaliokunta. Liitteinä 2-4 keskusliiton hallituksen, työvaliokunnan ja pysyvien sekä tilapäisten toimikuntien kokoonpanot.

Kertomusvuonna keskusliiton hallitus kokoontui 10 kertaa.

ANSIOMERKIT

Kertomusvuonna myönnettiin sijaisvanhemman ansiomerkki seuraaville henkilöille:

- ◆ Raija Heikkinen, SOS-Lapsikylä
- ◆ Anneli Kiiski, SOS-Lapsikylä
- ◆ Mirja Konttinen, SOS-Lapsikylä
- ◆ Toini Laukkanen, SOS-Lapsikylä

TALOUS JA TOIMISTO

Kertomusvuonna keskusliiton toiminnan bruttokulut olivat 14 306 783,44 markkaa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 1 136 543,00 markkaa. Kertomusvuoden bruttotuotot olivat 13 610 926,85 markkaa. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 101 933,34 markkaa. Kulujen lisäys aiheutui muun muassa ATK-verkon rakentamisesta konehankintoineen ja henkilöstökoulutuksineen, keskusliiton logon ja graafisen ohjeistuksen uusimisesta ja sen edellyttämästä materiaaliutuotannosta, kiinteistön ja erityisesti pihalueen kunnostamisesta, projektien laajenemisesta, keskusliiton juhluvuodesta ja kahdesta kansainvälisestä konferenssista. Näin aiheutuneita kuluja oli budjetoitu rahoitettavaksi Lapsen Maailma – lehden tuotoilla. Lehden markkinoinnin muuttuessa ei tilauskantaa pystytty säilyttämään edellisen vuoden tasolla.

Kertomusvuonna keskusliiton toimintaa rahoitettiin Lasten Päivän Säätiön tuotto-osuudella, Raha-automaattiyhdistyksen yleis-, investointi- ja projektivastuksilla sekä erillisavustuksilla, joita saatiin opetusministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä sekä EU-komissiolta.

Taseen loppusumma on 6 687 408,03 markkaa, joka on 1 238 902,07 markkaa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Keskusliiton talouden kiristymisen edellytti lyhytaikaisen pankkilainan ottamista.

Kertomusvuonna keskusliiton toimistossa työskenteli liitteen 7 mukainen henkilöstö. Henkilöstökulut olivat yhteensä 4 739 509,00 markkaa. Vakinaisen henkilöstön määrässä ei kertomusvuonna tapahtunut muutoksia. Henkilöstön koulutuksessa painotettiin erityisesti ATK- ja kielikoulutusta.

Kertomusvuonna rakennettiin toimiston sisäinen ATK-verkko, joka edellytti myös huomattavia laiteinvestointeja. Kiinteistön peruskorjaus saatettiin pääosin loppuun: merkittävin menoerä oli pihalueen kunnostus.

Vuoden 1997 kokonaiskulujäämä ennen poistoja on 695 856,59 markkaa. Poistoja on tehty seuraavasti: rakennuksista (4%) 153 730,00 markkaa; koneista ja kalustosta (30 %) 237 844,88 markkaa, aineettomista oikeuksista (1/3) 4 565,76 markkaa sekä pitkävaikutteisista menoista (1/3) 28 333,00 markkaa eli yhteensä 424 473,64 markkaa.

Vapaaehtoisia varauksia on purettu seuraavasti: toimintavarausta 300 000,00 markkaa ja asuintalovarausta 400 000,00 markkaa. Varaukset tehtiin nimenomaan juhluvuotta ja kiinteistön peruskorjausta varten.

Tilikauden alijäämä 420 330,23 liitetään edellisten tilikausien yli/alijäämättilille (omaisuuden säästöt).